

Cantatedienst in de Paaskerk

‘Wachet! betet! betet! wachet!, seid bereit allezeit’, BWV 70a

Zondag 16 december aanstaande kan muziekminnend Baarn rekenen op alweer de laatste cantate van dit jaar. De Bach Cantorij Baarn voert dan in de Paaskerk aan de Oude Utrechtseweg cantate 70a uit. De bijbehorende interkerkelijke dienst, waarin ds. M.M. Kool-Mout voorgaat, begint om 19.30 uur. Als solisten treden aan Paulien van der Werff, sopraan, Merel van Schie, alt, Niek Idelenburg, tenor, en Kees de Bruijn, bas. Solisten, koor en orkest van de cantorij staan onder leiding van dirigent Bas Ramselaar. Organist is wederom Henk van Zonneveld.

Cantate BWV 70a, met de wat militante titel Wachet! betet! betet! wachet! werd voor het eerst uitgevoerd op 6 december 1716 en dateert dus uit de tijd, dat Bach in Weimar verbleef. De cantate is bedoeld voor de tweede zondag van Advent, de tweede zondag van het zojuist begonnen kerkelijk jaar, waarbij de aandacht uitgaat naar de verwachting van de geboorte van Christus en waarin de oproep tot bekering weerklinkt. Deze cantate behoort tot de zogenoemde Kerstkring van het kerkelijk jaar, die loopt van de 1^e adventzondag tot de 4^e zondag na Epifanie, ofwel Driekoningen.

Cantate 70a is ons overgeleverd in een uitgebreidere versie, daterend van november 1723, toen Bach inmiddels cantor in Leipzig was. Daar klonken na de eerste zondag van Advent geen cantates en dus maakte Bach het oorspronkelijk werk door toevoeging van recitatieven geschikt voor een andere zondag in het kerkelijk jaar. De versie uit 1723 werd door de Bach Cantorij in het verleden al enkele malen uitgevoerd. Komende zondag dus de vroege versie.

Bach in Weimar (1708-1717)

Bach begon zijn regelmatige productie van cantates in 1714 na zijn promotie tot concertmeester aan het hof van Weimar. Voor de teksten baseerde hij zich op gedichten van librettist en hofdichter Salomon Franck. Uit diens in 1715 in Weimar gedrukte jaargang *Evangelisches Andachtsopffer* wordt door Bach fervent geput, evenals uit Francks eind 1716 geschreven *Evangelischen Sonn- und Fest-Tages-Andachten* waarin de gebruikte teksten voor BWV 70a te vinden zijn.

Cantate BWV 70a

De cantate kent een tweedelige vorm, bedoeld als omlijsting van de preek. Het eerste deel vormt de overgang naar de preek, terwijl het tweede deel als een soort coda na het gesproken woord klonk.

Wachten, waken en verwachten, drie kernwoorden die deze cantate beheersen. De verwachting van de komst des Heren of diens finale wederkomst op de jongste dag. Eerst als

kind met Kerstmis, redder, heiland, vredevorst. Later als gestrengere rechter, gezeten op de wolken des hemels. Bach heeft er al zijn compositorische beeldspraak en muzikale kunstgrepen weer op geniale wijze op los gelaten.

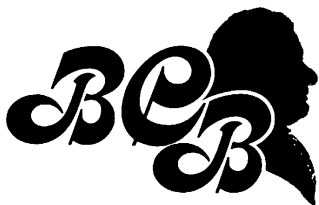
Meteen al in het jachtige openingskoor, waarin de trompet alarmerende bazuinstoten geeft, weet je dat je terecht bent gekomen in een uiterst muziektheatrale belevingswereld. Vluchten kan niet meer. Vinnige akkoorden in het orkest, nerveuze hectiek in het vierstemmig koor, het *wachet* in korte, snelle noten, het uitgerekte *betet* op liggende akkoorden, afgewisseld met het spetterend gesis van medeklinkers in *allezeit seid bereit* tot je oren ervan tuiten.

Zo flink opgewarmd en door elkaar geschud kom je vervolgens aan in het naar bevrijding zuchtende universum van de altaria. Onzeker tastend naar de houvast van het geloof, maar stevig omklemd door cello en fagot, zingt zij zich in oneven maat een weg uit Sodom naar de eindtijd. Na deze betrekkelijke rust klinkt in de volgende aria voor sopraan toch weer wanhoop en radeloosheid door... en toch, er gloort een begin van blij verwachten. *Welt und Himmel mag vergehen, Christi Wort muss fest bestehen*. Let maar op de lang klinkende grondtoon. Hier eindigt dan ook deel een. De gemeente is nu geheel en al voorbereid op het herderlijk woord.

Deel twee opent in een heerlijke toonsoort, G grote terts, toonsoort van troost en hoop, van (eeuwig?) zingende bossen, van groene weiden. In dat lokkend landschap wandelt de tenor en zingt samen met de hobo zijn troostrijk lied, *seid getrost, ihr Frommen*. Maarten 't Hart over deze aria: '... de robuuste tenoraria is het allermooist. Die aria wordt altijd Händeliaans genoemd, maar heeft Händel ooit een aria gecomponeerd die hier ook maar enigszins op lijkt? Ik ken er geen!'

In de laatste aria, voor bas natuurlijk, komt ogenschijnlijk een eind aan al het vocaal en instrumentaal geweld. Seligster Erquickungs-Tag, führe mich zu deinen Zimmern... en daar gaan we weer in heerlijke driekwarts maat, die verheven en hemelse maatsoort. Maar dan, nog eenmaal steekt de storm op en klinkt het noodsignaal in de trompet. Het knettert en het knalt, nog eenmaal gaat de wereld aan duigen. Doch weldra daalt toch langzaam de stilte over de volmaakte schepping. *Jesus führet mich zur Stille, an den Ort, da Lust die Fülle*. Let goed op, hoe de bas die laatste woorden zingt in de slotmaten van deze verbijsterende aria.

In het afsluitend koraal gaan we dan in volmaakte zevenstemmigheid de eeuwige vrede tegemoet. Als dat geen verwachtingen schept! Alle reden dus om zondag 16 december vanaf 19.30 uur in de Paaskerk present te zijn om deze bijzondere cantate tot u te nemen.

Verzoeken dit vignet bij het artikel te plaatsen en –indien mogelijk– een foto van dirigent Bas Ramselaar en/of Niek Idelenburg (zie overige bijlagen)